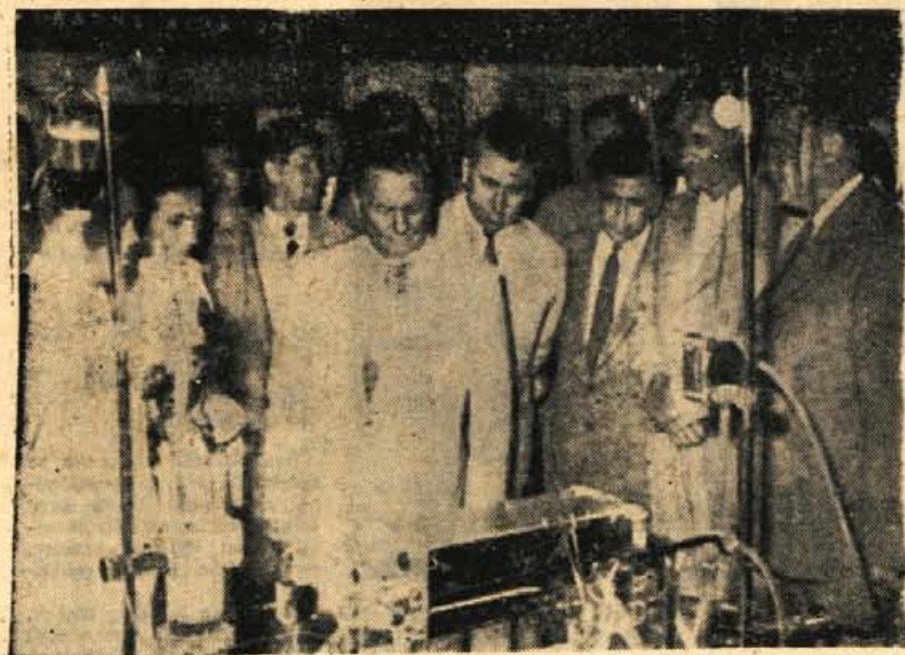

P GLASOVA Panorama

Svet o maršalu TITU

KRANJ, 26. MAJA 1962 — LETO II

ŠTEVILKA 20

PREDSEDNIK TITO S SOPROGO JOVANKO IN PODPREDSEDNIKOM ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA ALEKSANDROM RANKOVIČEM NA RAZSTAVI JEDRSKE ENERGIJE NA SEJMU TEHNIKE V BEOGRADU

SPREKANJA Z LJUDMI

O vse so zanesljive napovedovavke vremena — je dejal FRANC KRALJ iz Begunj, ko smo z njim govorili, preden je odšel za drobnico v planino. Vsako leto v maju priženejo kmetje iz radovljiškega območja svoje ovce do turističnega doma v Dragi, kjer jih izroče Froncu v varstvo. Počakali smo, da je preštel glave, 170 jih je bilo ta dan (vseh bo okoli 400), nato so jo ovce kar same ubrale proti planinskim pašnikom Begunjsčice, medtem ko smo se z njim pomenkovali.

● Čemu in koliko časa že varujete drobnico?
»Pred 4 leti sem bil v »Verigi« upokojen. Nadvse imam rad živali, naravo... in ne bi mogel živeti v

Prijatelj ovac

brezdelju. Sicer pa človek mora nekaj početi.«

● Kakšne težave imate zgoraj?
»Največje težave in škodo povzročata planinski orol, zakaj vsako leto upleni povprečno 15 ovac. Malo prej sem opazil dva, ki sta krožila nad Drago.«

● Najbolj pretresljiv prizor?
»Najbolj pretresljiv je; takrat me tu stisne« — in je položil dlan na prs — »ko vidim jagnje v orlovih krempljih in zaslišim jagenjkovo vekanje.«

● Ste se že maščevali krilatemu razbojniku?
»Da, predlanskim. Opazil sem ga, ko je z žrtvijo v krempljih odletel. Čez nekaj trenutkov je iz višine spustil jagnje, da se je ubilo. Pohitel sem na tisto mesto in krilatemu razbojniku postavil zasado. Zakaj orol se vedno vrača k žrtvi, dokler ne ostanejo samo kosti. Več kot šest ur sem ždel v zasadi, da mi je bilo zadoščeno. Ustrelil sem ga.«

● In kako živite v planini, kdo vas oskrbuje?
»Sam redkokdaj pridem v dolino. V glavnem me oskrbujejo sinovi.«

Stane Skrbar

rode bolj kot je običaj med deželami, ki jih ločijo velike razdalje.«

Džavaharlal Nehru, 1955

»Z vodstvom svojega naroda v borbi zoper fašizem je Tito dobil priznanje in občudovanje vsega sveta.«

Teodor Dreiser

Mnoge znane osebnosti so govorile o liku maršala Tita in njegovi vlogi v sodobnem svetu. Prinašamo izvlečke iz teh misli, ki so bile izrečene ob raznih prilikah in v raznih trenutkih.

»Vi ste veliki borec za svojo deželo in za svobodo vaših narodov. Mi vas imamo zelo radi. Mi smo res zelo srečni, ker ste nam končno prišli v goste...«

Ahmed Sukarno, 1958

»Mi v vas ne vidimo samo voditelja prijateljskega naroda, do katerega je egiptovsko ljudstvo vedno čutilo naklonjenost in ljubezen, temveč v vas gledamo velikega vojaka in državnika.

Vi imate dovolj razlogov, da z zadovoljstvom gledate na rezultate, ki ste jih dosegli kot državnik.«

Gamal Abdel Naser, 1955

»Mi vemo nekaj o zgodovini Jugoslavije in njeni vzirajni borbi za svobodo pod vašim modrim vodstvom. Vaš prihod v Indijo je zblížal Jugoslavijo in njene na-

»Maršal Tito je državnik z velikim smislom za realistično ocenjevanje mednarodnega položaja. Lahko rečem, da so bile za nas zelo koristne njegove ocene.«

Karl Gruber, 1958

»Tito ima neverjetno sposobnost, da sliši glas množice in da gradi na trdih tleh. Njegove misli so preproste, vendar živijo v vsakdanji praksi.«

Tagora

»... Zrel človek sem. Star sem 38 let in, ko sem danes poslušal vaš govor, sem moral jokati. Leta 1944 so me Nemci mučili, toda takrat nisem jokal. Moje solze je povzročilo veselje. Ponosen sem, ker sem se boril za svobodo vaše junaške dežele. Zelo rad vas imam. Bodite tako dobri in pridite v našo hišo, kot je to dejal Lenin.«

Boris Andrejevič, 1956

»Delavec sem že vse življenje. Zelo rad imam starega Tita, ker ničesar ne napravi na pol. On sam je delavec in ve da imajo delavci prav. Z njim sem.«

Peter Mac Maona, 1953

Vojna na slonovih hrbtih

Vojna v južnovietnamskih pragozdovih se nadaljuje. Ta vojna je drugačna kot jih poznamo iz zgodovine. Vojska ne prodira s tanki in topovi. Vojaki se bojujejo na slonih

nike in na slonih umirajo. V tropskih pragozdovih, kjer so glavna oporišča partizanov, se lahko potuje samo na hrbtih slonov. Vojna v južnem Vietnamu je vojna brez pravil in vojna brez fronte. Sovražnik je povsod in nikjer. Že skoraj dvajset let streljajo v tej deželi s puškami in strojnimi, kdo ve koliko žrti...

UJETNIKOV JE ZELO MALO V PRAGOZDOVIH. KRALJ IN SOVRAŠTVO SI GLEDATA V JUŽNEM VIETNAMU V OČI. CE PADE KDO ŽIV V ROKE SOVRAŠNIKU GA ČAKA KROGLA V GLAVO, NA SLIKI JE EDEN TAKIH UJETNIKOV

STRUP iz druge roke

Novinar Peter Schmid je postavil fantasično domnevo, da je neki angleški stotnik dal bivšemu Reichsmarschalju Göringu strup, ki ga je umrtil

Prvega oktobra 1946 je mednarodno sodišče v Nürnbergu obsodilo Hermanna Göringa na smrt. Hitlerjevi desni roki je ostalo še petnajst dni življenja v samici.

Varnostne mere so bile poostrene. Beg iz nürnberških zaporov je bil skoraj izključen, niso pa smeli tudi dovoliti, da bi kdo od obsojenih napravil samomor. Posebno pozornost so posvečali Göringu, ki je edini ostal od velike »četvorice«. Te posebne pozornosti je bil deležen, ker je po razglasitvi sodbe izjavil pred sodiščem, da ne bo dovolil, da bi končal na vislicah. Te besede so si takrat vsi razlagali kot izraz obupa.

ZA JEKLENO MREŽO

Zaveznikom je bilo dobro znano, da so si vodilni ljudje III. Reicha pred koncem razdelili močne strupe, ki bi jih naj uporabili v skrajnem primeru. Himmler je imel takšen strup vgraje v ustih in ga je uporabil, ko so ga prijeli. Zmlel je z zobmi in v nekaj sekundah umrl. Enake močne strupe so našli pri ostalih zapornikih. Zaradi teh obtožb so stražarjem naročili, da Göringa niti za trenutek ne spustijo iz vida.

Bivši poveljnik Luftwaffe je bil dva tedna po izrek sodbe popolnoma sam v celici. Samo njegova žena Erna je dobila dovoljenje, da je smela enkrat obiskati. Ljudem je bila jasna, da je bila ju je gosta jeklena žica in stražarji so ves čas preželi na vsak gib obsojenca. Zato se je pozneje pritoževala, da ji niso dovolili, da bi se rokavala z možem.

Noč pred usmrtiljivo, nekaj ur pred časom, ki je bil določen za izvršitev smrtnih kazni pa se je Göring v svoji celici zastrupil. Zastrupil se je z enakim strupom kot Himmler.

Vsi dogodki te dramatične noči so zapisani v zapornih zapisnikih.

ZVONEC V ZAPORU

Ko se je spustila noč, je upravnik zaporja pregledal celice na smrt

obsojenih vojnih zločincev. Pregled se je končal nekaj pred polnočjo. Obsojencem je ostala še zadnja ura. V tem času so se stražarji tiho sprehajali po hodniku in skozi odprtine v vratih gledali v celice. Obsojencem je bilo naročeno, da morajo pri spanju držati roke zunaj pokrivala.

Pet minut pred polnočjo 15. oktobra je stražar pogledal skozi odprtino v celico Hermanna Göringa. Roke bivšega »führerjevega namestnika« so ležale prekrizane na pokrivalu. Videz je bil, da obsojenec spi. Nenadoma pa se je telo skrčilo in streslo. Stražar je takoj pritisnil na zvonec. Ves zapor je bil v trenutku na nogah. Pritekel je upravnik zaporja in zaporniški zdravnik. Zdravnik je ugotovil zastrupitev. Pod posteljo so našli zavojček, ki je bil prazen. V Göringovih ustih pa drobce stekla.

HERMANN GÖRING NA ZATOŽNI KLOPI

NEPREPRICLJIV SKLEP

Posebna komisija zavezniških strokovnjakov je napravila preiskavo. Potrdili so izvid zdravniška, da je Göring napravil samomor z zastrupitvijo, niso pa pojasnili, kako je prišel do strupa. Zaslilišali so vse osebe, ki so prišle v stik z obsojenim Göringom. Sumičiti pa niso mogli nikogar,

OD VELIKE »ČETVORICE« JE PRIŠEL NA ZATOŽNO KLOP V NORNBERGU SAMO »DRUGI MOZ« TRETJEGA REICHA GÖRING. HITLER, KI GA VIDIMO NA SLIKI Z BORMANNOM, JE NAPRAVIL SAMOMOR V ZAKLONISCU, BORMANN PA SE PO NEKATERIH VESTEH SE KLATI PO SVETU

Göring je enkrat tedensko dobival v zapor cigarete, kjer bi bil strup lahko skrit. Toda pošiljke so vedno do podrobnosti preiskali. Zanikali so začeli možnost, da bi strup prišel na tak način v njegove roke. Ko je bilo vse zaman, da bi prišli do resnice, so zavezniki menili, da je obsojenec skrival strup že ves čas, kar je bil v zaporu. V zaporu je bil petnajst mesecev in je strup uporabil prav zadnji uro pred izvršitvijo smrtnih kazni, ko ni bilo več nobenih upov, da bi bil pomiloščen. Tako je skrivnost Göringove smrti ostala nepojasnjena.

Nekaj let pozneje je neki hitlerjevski general, ki je bil v tem času zaprt v nürnberškem zaporu, izjavil, da je on dal Göringu strup in podrobno opisal, kako se je to zgodilo. Menijo pa, da si je general celo zgodbo izmislil.

Nemški novinar Schmid je pred kratkim objavil članek, v katerem trdi, da je Göringu posredoval strup neki angleški oficir, ki je to napravil za veliko podkupnino. Novinar opisuje, da je v Düsseldorfu spoznal človeka, ki mu je stvar odkril. Podkupnino, ki bi jo dobil an-

gleški oficir, naj bi izplačali krogi, ki so želeli, da iz Göringa napravijo heroja, ker se je sam usmrtil in ga tako niso mogli obesiti. Uganka kako je strup prišel v Göringove roke, pa verjetno ne bo rešena nikoli.

Križem po svetu

London

Televizijska drama »Zarotniki noči«, ki jo je prikazovala britanska televizija je povzročila ogorčenje zahodnonemškega veleposlanika v Londonu. Veleposlaništvo je zahtevalo besedilo drame in pregled posnetkov, da bi lahko uradno ugovarjali. Delo, ki ga je napisal neki londonski novinar, govori o možnosti vrnitve Hitlerja na oblast v Zahodni Nemčiji. Na vprašanje novinarjev je veleposlanik pojasnil, da ni videl drame, ker nima televizijskega sprejemnika.

Dva starejša moška sta se sprehajala nekega popoldneva s skupino žensk pred hišo. Eden izmed njih je nosil napis: »Nimate pravice, da obnovite jedrske poskuse.«

Drugi dan je bil ta človek, ki je nosil napis, gost v Beli hiši. Večerjo je predsednik Kennedy priredil za 49 dobitnikov Nobelove nagrade. Med njimi je bil tudi Robert Oppenheimer, oče ameriške atomske bombe in žrtev Mac Carthyjevega lova na čarovnice.

S povabilom na večerjo v Belo hišo je bil Oppenheimer rehabilitiran. Za neosnovane so razglasili obtožbe, ki so ga pred desetimi leti skoraj popolnoma uničile.

Rekli so...

»Vsako jutro, ko v časopisih preberem o dejanjih OAS v Alžiriji, se kesam, da pripadam ljudskemu rodu.«

Hubert Humphrey, ameriški senator

»Z vsakim novim ministrom si naprtnim najmanj petdeset nezadovoljnih in entega nezahvalnih.«

Charles de Gaulle, predsednik Francije

»Zmeren pesimizem ima dve veliki prednosti: v prvi vrsti zahteva energične napore, da bi se premostile težave, po drugi strani pa so rezultati, če do njih pride, več vredni kot sicer.«

Antonio Segni, predsednik italijanske republike

»Generali si prizadevajo, da izžubljene bitke na bojišču dobijo vsaj v svojih memoarih.«

Winston Churchill, nekdanji predsednik britanske vlade

»Moški, ki pije mleko, mora biti zelo barber.«

Harry Golden, ameriški komentator

»Moje življenje je težka in dolga borba, da bi dokazala moškemu spoli, da se ne želim slačiti.«

Gina Lollobrigida, italijanska filmska igravka

»V Evropi ni več velesil.«

Konrad Adenauer, zahodnonemški kancler

Okraj Mostar je največji okraj v Jugoslaviji. Njegova površina je okrog 9500 kvadratnih kilometrov, torej približno 12 odstotkov celotne republike Bosne in Hercegovine. V celoti spada med nerazvita področja, čeprav je Mostar z bližnjo okolico po osvoboditvi postal močan gospodarski center. Okraj obsega celotno področje Hercegovine, področje krasi in burje. Tam živi okrog 360.000 prebivcev, ki govorijo najlepšo in najčistejšo ijekavščino.

Na meji dveh okrajev — sarajevskega in mostarskega — se začno pojavljati prvi znaki mediteranskega kraškega področja. Podnebje postaja toplejše, vegetacija je bujnejša (to je zdaj, v začetku maja, poleti pa bo vse suho, zakaj sonce tam neusmiljeno pripeka!), stavbe pa postajajo kamnite, nič več lesene kot v gozdnatih predelih centralne Bosne. Ze smo v Hercegovini in pokrajina okrog Jablaniškega jezera ima že povsem kraški značaj. Kanjon, skozi katerega se prebija Neretva pred izstopom v mostarsko ravnino, je med najlepšimi v Jugoslaviji. Kakšni prizor! Zorniki naših fotoaparatorov so premajhni, da bi zajeli vse to, pa tudi barvnih filmov nimamo. »Jao, kako je lepo!« vztrajno ponavlja beograjski kolega Duško. Nehote se spomnim na divji Zapad, ki ga poznam le iz kavbojskih filmov. Ta pokrajina v marsičem ne zaostaja za divjim Zapolom.

TREBIŠNJICA BO POKORNA ČLOVEKU

Sem sem Hercegovino, čeprav sem šest mesecev zivel s tem kamenjem, burjo, dežjem in soncem; toda poznati jo dovolj, da lahko rečem, da je lepa. Lepa in kruta, divja in romantična — in skopušna. Z velikim trudom mora človek tam dobesedno iztrgati iz kamnja vsako skorjico kruha, vsako kapljo mleka, vsak kozarec vina. Tam je doma žilavka, vino z mnogimi mednarodnimi priznanji. In ovce, s katerimi podveleški pastirji poleti potujejo celo na Bje-lašnico, da se prehranijo. Tam so neizčrpni vodni viri, ki že danes napajajo dobršen del Jugoslavije z električno energijo. Tam je Popovo polje, s katerim gospodarji Trebišnjica in kjer je doma koruza, ki preživlja mnogo ljudi. Lani v zgodnji pomladi sem potoval po obrobjih tega velikega kraškega polja; vse je brstelo in zeleno; ljudje z znojnimi čeli so sadili koruzo in skrbno negovali tisto malo zemlje okrog hiš, ki so jo proti vetru in nalivom zaščitili z visokimi kamnitimi

S poti po Bosni in Hercegovini

V kraljestvu kamenja in sonca

mi ograjami. Zaselki ambarov (koruznjakov) so čakali na pridelek. Trebišnjica je tam blagoslov in zlo. Brez nje bi bilo polje suha in nerodovitna ravnina med prav tako skoraj neporaslimi okolnimi vrhovi s prijetnimi, iz belega kamna zidanimi vasicami na pobočjih; če pa se njene vode preveč razdvajajo, pridelka spet ni. Tako je bilo doslej in še danes je tako. Pa ne bo več dolgo. S Trebišnjico, eno največjih in najbolj skrivnostnih ponikalnic v Evropi, bo končno zagospodoval človek in jo podredil svojim koristim. Pri Trebinju so že več kot leto dni na delu inženirji, tehniki, delavci... Tam bo zrasla ena naših največjih hidroelektrarn in tam bodo tudi odtočili, koliko vode je potrebno Popovemu polju. Z doslej neophrzanimi vodami Trebišnjice bo zagospodaril naš Hercegovce. Vendar šele zdaj. Dolga stoletja pa je Trebišnjica ukazovala njemu.

RAZGOVOR V DVOJE

Rad imam Hercegovino! — sem rekel Sehi, ko sva sedela pod razbrnelim kostanjem na vrtu ene izmed številnih mostarskih kavarn. Rekel mi je:

»Vedno si bil malce pacifist.«

Ne vem, zakaj je to rekel. To me je spomnilo na Bilečo. Tudi Bileča je del Hercegovine, ena izmed najbolj zaostalih in gospodarsko najbolj pasivnih občin, ki jih je v mostarskem okraju 17. Selha (tako smo mu pravili, njegovo pravo ime pa je Safet) je rojen v Mostarju. Prepotoval je že vso Jugoslavijo, študiral v Zagrebu in v Ljubljani, a vedno se vrača v svojo Hercegovino.

»Rad imam sonce in kamenje in burjo«, mi pripoveduje. »Rad imam belo barvo, barvo naših kamnitih hiš, barvo našega krasi. Nasedla iz kamnja ne prenesejo druge barve kot belo. Ves stari Mostar je tak. Nekdo se je pred leti spomnil in dal prebarvati nekaj starih kamnitih hiš z modro in rdečo barvo. Strahota! Hotel je narediti Mostar lepši. Turisti si to čudo res ogledujejo, pa kar verjeti ne morejo, da je to že od nekdaj tako, dokler jim vodič ne razloži. Tisti mož ni vedel, da je lepota Mostarja v njenih belo-sivih kamnitih ploskvah, ki so organsko zrasle iz narave. Ni vedel, da je lepota Hercegovine v njenem kamenju, v položnih mediteranskih kamnitih strehah, v

njenih golih ravninah in pobočjih, ki se tako čudno lepo bleste tudi ob nalivih.«

Potem sva govorila o Raši, ki je doma v neki majhni hercegovski vasi nekje med Trebinjem in Bilečo. Suh in dolg je, pravi Hercegovce. Pri vojakih je bil vedno na čelu in nosil je mitraljez, pa ni bil nikoli slabe volje. Vedno nasmejan, vedno pripravljen pomagati. Taki so Hercegovci. Ničesar nimajo, a bi vse dali. Vse, kar z žulji in znojnim iztrgajo iz tega kamenja. To pa zadostuje komaj njim. Pa so zadovoljni in srečni tako sami z burjo in soncem.

MOST IZ 16. STOLETJA

Kdo ne pozna arhitektonske mojstrovine preko Neretve, po katerem je Mostar dobil tudi ime! Zgradili so ga Turki v letih 1557 do 1566, ko je njihova invazija proti srednji Dalmaciji in dalje na zahod šla prav čez reko Neretvo. Na tem mestu je bil prej verižni most. Sedanjí STARI MOST je po svojem monolitnem vitkem kamnitem loku edinstveno delo turške arhitekture — ohranjene v naših krajih. Ze dolgo ga poznajo po vsej Evropi. V srednjeveški arhitek-

turi mostov nasploh zavzema posebno mesto.

Stari del Mostarja je poln spomenikov iz turške dobe, pravcati muzej na prostem. Današnji Mostar pa ni več samo mesto minaretov in turških kavarn; današnji Mostar je moderno mesto, industrijski center, politično, upravno in kulturno središče Hercegovine. Današnji Mostar dobiva poteze vele mesta. Po zadnji vojni se je za približno trikrat povečal. Za tako hiter razvoj se to mesto na Neretvi ne more zahvaliti le okolici. Okolica ne nudi pogojev za poljedelstvo. V mestu samem in bližnji okolici so zrastle industrijski objekti, ki so vzrok temu napredku. Kovinski, tekstilni in tobačni industriji ter rudniku premoga pa se je po vojni pridružilo tudi kmetijstvo. Na doslej skoraj nerodoviti ravnini južno od Mostarja je bilo pred dobrimi desetimi leti ustanovljeno kmetijsko posestvo, ki se sicer še bori z nekaterimi težavami, ki pa bo že v nekaj letih preraslo v preskrbovalni center ne le za Hercegovino, ampak tudi za Sarajevo. Preskrba s prehranbenimi artikli je v Mostarju namreč že star problem. Včasih je tam kraljevalo siromaštvo, danes pa je v gospodarstvu zaposlenih že okrog 180.000 Mostarcev. Težko je s prevozom. »Ciro« (tako pravijo vlaku na ozkotirni progi Sarajevo—Mostar) vozi le s hitrostjo 25 km na uro, razen tega pa so njegove kapacitete majhne. Zito iz Vojvodine je za Hercegovino cenejše, če ga dobijo po vodni poti preko Crnega morja kot pa po železnici preko Sarajeva. Mostarci si zato od nove elektrificirane proge Sarajevo—Ploče, ki jo že gradijo, veliko obetajo. Tudi turizem bo šele potem zaživel. Mostar s svojimi lepotami je zdaj prav zaradi izredno slabih prometnih zvez za turiste še precej nedostopen kraj.

STARA PODOBA MOSTARJA. OB NERETVI PA JE ZRASLO V POVOJNIH LETIH MODERNO MESTO. TAKO SO NASPROTJA MED CASI PRISLA SE BOLJ DO IZRAZA

Vse to je le delček Hercegovine. Delček naše Jugoslavije, kjer je dolgo kraljevala zaostalost, kjer pa se vse temeljito in hitro spreminja: kraji in ljudje. Le sonce, kamenje in burja ostajajo — in zelene vode Neretve pod starim turškim mostom.

ANDREJ TRILER

Sateliti so sporočili:

Konec otroške dobe človeštva

„Ljud'e, zmotili ste se!“

Medtem ko ljudje tipamo v vesolje, je ves bližnji prostor okrog Zemlje pretipal umetni satelit. Pravzaprav je okrog Zemlje kar precej umetnih satelitov, ki se pogovarjajo z zemljo in sporočajo znanstvenikom najrazličnejše novice, ki jih odkrivajo v vesolju. Naj povemo samo to, kar je sporočil tretji sovjetski Sputnik, preden je po več tisočkratni poti okrog Zemlje zgorel v ozračju. Njegovi podatki so zaposlovali v laboratorijih mnogo ljudi. In kaj je pomembnega povedal?

„Preljubi Zemljani, zmotili ste se, ko ste začeli trditi, da na 1000 km višine nad Zemljo ni več atmosfere. — Tamkaj še ni začetka vesolja! Tam, kjer ste mislili, da je že medplanetarni prostor, se še marsikaj dogaja...“

VESOLJE SE NE ZACNE PRI ZEMLJI

In umetni satelit je narešel znanstvenikom kopico novih, doslej neznanih podatkov. Najvažnejši med njimi je ta, da Zemljo obkrožajo v velikih višinah elektronski venci v nekaj zaporednih slojih. Spodnji elektronski venec je odkril tudi „Sputnik III“, gornjega pa vesmirska raketa, ki mu je sledila pozneje in je šla mimo Lune. Vrhnji elektronski venec je v višini 40 do 50 tisoč kilometrov nad Zemljo. Ti venci so iz električnih drobcov, ki se gibljejo z nedoumljivo hitrostjo in katerih energija je precejšnja.

Prav tako pomembni so tudi podatki o lastnostih gornjih slojev atmosfere, o gostoti, kemični sestavi in stopnji ionizacije. — Tretji Sputnik se je pogosto srečeval z atomi kisika, manj z atomi dušika, toda veliko presenečenje je prineslo sputnikovo sporočilo o pojavi spojev z dušikom v višini 350 km nad Zemljo.

Na višini 225 km nad Zemljo je gostota plinov stotilijardi del gostote plinov na Zemljini površini. Zdi se, da je to zelo zelo malo, toda za medplanetarne polete in vesmirske hitrosti je takšna gostota zelo občutna. Umetni sateliti so poročali več kot 100 tisočkrat o svojih opažanjih Zemlji. Če bi o vsem, kar so vsi umetni sateliti poročali, zapisali vsaj po nekaj, bi bilo to toliko stavkov, da jih v našem časniku v desetletjih ne bi mogli vseh objaviti — sicer jih pa tudi razumeti ne bi. S sateliti se pač razumejo samo znanstveniki, ki nam tu in tam kakšno reč tudi prevodejo v preprost jezik povprečnih ljudi.

PAS SMRTI

Za nas je menda zanimiva ugotovitev — in tudi najbolj svarilna — da je okrog Zemlje pas močnega radioaktivnega žarčenja. Najjasneje govorijo o tem raziskovanja vesolja s pomočjo umetnih

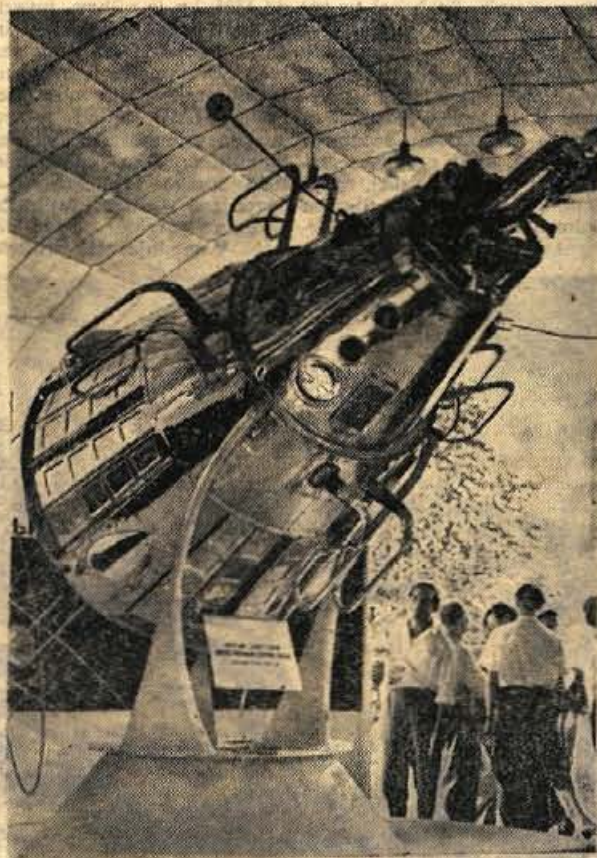
satelitov. Že pri prvem „Explorerju“ so naprave za merjenje radioaktivnosti zatajile. Radijski signali, ki so jih sprejemale kontrolne postaje, so namreč pripovedovali čudne stvari o delovanju elektronskega števca, zveznega z Geiger-Müllerjevo cevjo. Števec je nekaj časa deloval normalno, nato je kazal nekaj časa preveč, potem pa zopet nič. Tako so znanstveniki sprejemali signale le od časa do časa in si jih potem niso vedeli pojasniti. Ti pojavi so se ponavljali tudi pri drugem „Explorerju“. Do 200 km je kazal števec normalno, potem se je naglo povečalo njegovo naštevanje in nato je nenadoma utihnil. Tedaj je neki znanstvenik pomislil, da bi lahko bil vzrok v premočni radioaktivnosti. Enako napravo, kot so jo imeli v satelitih, je odnesel v laboratorij in jo izpostavil močnemu radioaktivnemu žarčenju.

Naprava je naraščanje sevanja pravilno spremljala, potem pa je pri premočnem žarčenju — utihnila.

Tako so spoznali, da je žarčenje v višini nad 200 km mnogo močnejše, kot pa so znanstveniki pričakovali. Zato so četrti „Explorer“ povsem drugače opremili. Ta satelit je nosil kar dve Geiger-Müllerjevi cevi, pa še dva posebna števca. Ti števci so lahko prešteli tudi milijone delcev: protonov in elektronov v sekundi.

Števci so res zaznamovali včasih v sekundi tudi 100.000 delcev.

Zaključki po podatkih s tega umetnega satelita so bili porazni. Menili so, da dosega radioaktivno sevanje le 10 rentgenov na teden, po Explorerjevih podatkih pa gre celo za sevanje 4 rentgenov na uro! Torej okrog 100 rentgenov na dan in večina žarkov prihaja z iste strani.

TRETI SOVJETSKI SPUTNIK, KI JE PRITEGNIL PRECEJSNJE ZANIMANJE OBCINSTVA

Največja količina radioaktivnega sevanja, ki jo smejo ljudje sprejeti, pa je 0,3 rentgena na teden in le 5 na leto. Smrtna doza radioaktivnega sevanja pa se giblje med 600 in 800 rentgeni.

Pri vsem tem so opazili, da narašča jakost radioaktivnega sevanja z oddaljenostjo od Zemlje. Ali je potemtakem vse vesolje zastrupljeno? Na vprašanje je odgovoril šele „Pioneer“, ki se je dvignil do višine 123 tisoč kilometrov. Tudi „Pioneer“ je bil opremljen z istimi napravami za merjenje radioaktivnega sevanja kot „Explorer“. Njegovi podatki so povedali, da se močnejše sevanje pojavlja okrog 400 km in doseže vrhunec med 10.000 in 17.000 km, a pri 30.000 km pade zopet na vrednost dveh rentgenov na uro. Toda na normalno stopnjo upade sevanje šele pri 100 tisoč km višine. To je stopnja žarčenja, ki jo povzročajo kozmični žarki.

Tako smo torej prišli do zaključka, da smo v pravi kletki smrtonosnih žarkov.

KLETKA S SMRTO-NOSNIMI ŽARKI

Toda od kod to radioaktivno sevanje? Na odgovor na to vprašanje je bilo treba nekaj časa čakati. Med tem pa so te ugotovitve povzročile pravi preplah med ljudmi, ki so se pripravljali na vesoljske polete. To pa je tudi razumljivo, saj so se pojavile ovire, ki jih je prav težko premostiti.

Ta obroč sevanja so polagoma spravili v zvezo z zemeljskim magnetnim poljem. Teorijo o tem pojavu je izdelal Robert Jastrow z znanstveniki iz urada, ki se ukvarja z urejanjem in proučevanjem podatkov, sprejetih od umetnih satelitov.

Po trditvah dr. Jastrowa tvorijo obroč radioaktivnega sevanja elektroni in protoni, ki se z velikansko hitrostjo gibljejo od južnega magnetnega tečaja k severnemu in nazaj. Kot nevidni tiri jih vodijo silnice zemeljskega magnetnega polja. Ti delci ne dosežejo tal zaradi koncentracije zemeljskega magnetnega polja nad severnim in južnim tečajem in zato tam preskakujejo in se vračajo od tečaja do tečaja. Nad tečaj se v višini 200 do 500 kilometrov torej odbijejo in letijo nazaj proti drugemu magnetnemu polu. Hitrosti teh delcev so izredno velike, saj potrebuje proton v visoki energiji le delce sekunde za razdaljo med obema poloma. Če se pri preletih ne spusti pod 500 km višine, lahko ostane na svojih poteh tudi več let. Prav to gibanje segreva višje plasti zemeljskega ozračja. Ker pa je nad obema magnetnima poloma gostota teh delcev največja, je tam tudi največ trčenj in najmočnejše zavor-

no delovanje. Zato so visoke plasti atmosfere nad severnim in južnim magnetnim polom precej toplejše kot plasti v isti višini nad ekvatorjem. To je bilo dokazano tudi z meritvami.

VESOLJE NI SNOV ZA PRAVLJICE

Toda kljub vsem težavam, ki so znane, smo ljudje optimisti. Ne samo, da načrtujemo potovanja na Luno, Venero in Mars, govorimo tudi že o ogromnih satelitih, s pomočjo katerih bomo — predstavljali planeti! Torej bomo imeli v vesolju tudi umetne satelite z lastnostmi vlačivcev. In če ob tem ugotovimo, da imajo Sovjeti že tako močne rakete, katerih potisk zagotavlja, da se taka raketa lahko iztrga ne samo zemeljski privlačnosti, temveč tudi privlačnosti Sonca, potem vsekakor tega ne bomo upali zamikati.

Ze. Toda manj kot na tehniko se lahko znanstveniki zaneajo na človeka. Z vsako preizkušnjo v tehničnih napravah lahko le zanesljivo popravijo, človek pa na pojave povsem drugače reagira. In vendar ni mogoče osvojiti vesolja brez človekove prisotnosti.

In kaj vse preti človeku v vesolju, če izvezamo radioaktivno sevanje, meteorje in še kaj? Ze samo pomanjkanje prostora za sproščeno gibanje in osamljenost lahko delujeta porazno. Pri poletih v vesolje bo človek vsekakor poln nemira, temu se bo pridruževala še utrujenost, morda razdražljivost ali otopenost — odvisno od tega, kakšen je pač človek po svoji naravi. Razen tega se bo moral človek precej časa ukvarjati v vesolju tudi s samim seboj. To in še marsikaj drugače privede človeka prav hitro v stanje duševne zmedenosti in potem je tvegano vsako, tudi najbolj preprosto določanje položaja v vesolju, vsaka najbolj preprosta vesmirska navigacija je v takšnih okoliščinah izključena. Takšno stanje lahko preprečujemo samo s kakšno koli spremembo v okolju. Torej vsaka sprememba zvoka, vsak nov šum ali rop, kar razbija enoličnost, razbija tudi stanje, v katerem človek ni več zmožen logično razmišljati.

Pa če bi potovali v vesolje v skupinah? Nekateri težave v tem primeru vsekakor odpadejo, toda pojavijo se lahko še težje. Nerazumevanje med potniki, nezadovoljstvo s postavljenimi jim dolžnostmi in podobno, kar je pogojeno z več ali manj ostrimi nasprotji značajev — individualnimi razlikami — lahko usodni pojavi v trenutkih, ko je potrebno popolno sožitje in medsebojno razumevanje.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pomenek v zraku

Ob dnevu JVL

Letališče ALC Lesce - Bled, 21. maja 1962. — Za danes je bilo pričakovati po deževni nedelji tudi dež, kot je bil napovedan, vendar se je muhasto vreme obrnilo tokrat na bolje, v prid prirediteljev in številnih udeležencev proslave DNEVA JVL. Bila je združena z letalskim mitingom v malem, ki so ga izvajali letavci, jadravci in padavci Alpskega letalskega centra.

»Na današnji dan, pred dvajsetimi leti sta se na našem zaslužnem nebu pojavili dve zvezdi, znanilci svobode. Ti zvezdi sta bili na letalih prvih dveh partizanskih pilotov: FRANJA KLUŽA in RUDUJA CAJEVCA... — so se slišale besede iz zvočnika o pomenu tega dne, ki jih je pozorno poslušala okoli 3000 parov ušes.

Brenje letalskih motorjev je vzdramilo pionirje in okoli 3000 parov radovednih oči se je zavrlo v smer od koder je prihajalo. Začel se je program. Vzletelo je letalo PO-2 s padavcem, takoj za njim KB-6 v zapregi z dvosededno jadralnico »Zerjav«. In nato...

PRESTAL SEM KRST

... nato sem z rahlo negotovostjo sedel v novo 4-sedežno turistično letalo KB-11 z oznako YU CMZ. Zakaj, želel sem v zraku intervjuvati pilota JOZETA KRUMPAKA.

»Pred nekaj dnevi smo dobili to letalo. Domače konstrukcije je, izdelal ga je Letalski inštitut IBIS. Moderno je, kot vidite. Kot nalašč za nerotaksi in za potovanja. Opremljena je z dvojno radijsko zvezo in lahko pristaja na vseh letališčih...«

viji, ki jih je okoli 60. Zato rej ga bodo lahko kotistile gospodarske organizacije. Preizkušnja je dobro prestal. Sedaj čakamo še na posebni vijak, da bo moč motorja popolnoma izkoriščena. Njegova hitrost je 200 km na uro... — mi je govoril, pravzaprav vpil Jože, ko sva se peljala na startno mesto.

Cakava na starterjev znak, v tem se visoko nad nama odtrga s PO-2 črna pika, nakar se razpne nad njo padalo. Starter je dal znak. Sva se že odlepila od zemlje. Oči so prestrašeno opazovale raznovrstne ure na komandni plošči. Narediva šolski krog nad letališčem, in že letiva ob pobočju Jelovice. Slišim zrak, ki drsi ob letalu. S priprtimi očmi pogledam čez desno ramo navzdol. Radovljica je pod nama, sotočje Save...

»Kako se počutite?« — je zavpil Jože.

»Hvala, dobro! Čudovito!« — mu odvrnem. Segel sem po beležnici, ko nenadoma padeva v »zračni žep«. V grlu me je neprijetno stisnilo, v sedežu sem se podzavestno skrčil. Pas, s katerim sem privezan me tišči.

»To je termika« — mi po-

zmedenost. Pokimam mu, ko da bi že vedel. Misel na domeni intervju v zraku mi postaja odvratna.

»Ste že kdaj leteli?« Odkimam. Jože se nasmehne in mi vpije: »Poglejte, v zraku je enostavno leteti. Manj nevarno je kot spodaj na cesti v avtu. In razgled na panoramo je lepši, kajne? Le pristonek in vzlet sta zahtevna.

Pogled mi uide, zdaj naprej, nekaj trenutkov »počiva« na oznaki YU CMZ na desnem krilu, nato skoči v globino. Naposled se najina pogleda ujameta.

»Evo palice, zdaj letite sami, poskusite, saj ni težko. Takole gre...«

Rahlo poskušam potegniti krmilno palico na desno, pa jo brž pomaknem v prvotni položaj, zakaj letalo se je za moje občutke preveč nagnilo. Porinem palico naprej, začela sva se bližati vrhovom jelovških smrek, brž jo potegnem k sebi, da se je dvignilo proti modremu nebu. Ubogi KB-11! Doslej prav gotovo še ni imel tako slabega pilota. Zmedeno in hkrati z nekakim navdušenjem gledam pilota, ki se mi smeje. Palica je spet v njegovih rokah. Blagi desni zavoj in namesto gozdov je pod nama Blejsko jezero. Po cesti na grad vidim avtomobile: tri, štiri, deset. Na vrtu grajske restavracije vidim natakarje v rumenih suknjičih, ko tekajo med mizami. Kriko sem menda prestal ob čudovitem pogledu na ta biser Julijskih Alp, nad katerim sva

IRENA AVSER S KRANJSKE OSEMETKE »SIMON JENKO« JE BILA MED SREČNIMI IZZREBANCI, KI SO POLETALI NAD LETALIŠČEM

lahko začnem z intervjuvoin.

»Vaš največji uspeh?

»Lani, ko sva z Juretom Stirnom v »Cessni« v hudi konkurenci na Evropskem aerorallyju osvojila I. mesto in prejela prehodni pokal. V tretji etapi pa sem prejel modre rokavice in jih obdržal do konca tekmovanja, leta pa so postale po pravilih FAI moja trofejca. Ta uspeh ni pomemben samo za naju, temveč tudi za ALC.«

Letiva ob pobočju Stola. Polet bo kmalu končan. Kazalec na višini pade: 400, 300, 150...«

Pristajalna steza na travniku se bliža neverjetno hitro, vsaj za moje občutke. Rahel dotik in kasneje poskakovanje po pristajalni stezi. Pristala sva. Nekoliko zadihan se skobacam iz letala z mislijo: »Se bi letel, toda z izkušnjo več.«

Po pristanku je bilo opaziti otroke, kako mrzlično pričakujejo, koga bo žreb dočel za podoben polet, kot je bil moj. Muhasti žreb jih je izbral samo dvajset, drugi pridejo morda na vrsto prehodnje leta.

STANE OKRABAR

Konec otroške dobe človeštva

(Nadaljevanje s 4. strani)
SUZNI NESKONČNE BREZMEJNOSTI

Kakšno je življenje brez teze mesece in mesece? Kako bo delovalo v dolgi breztežnosti srce, pa mišice? — Ljudje, ki so podvrženi breztežnosti, navadno težijo k nečemu velikemu, da bi dosegli nekaj neznatnega. Breztežnost vpliva na vid. Človek je in pije s težavo. Njegovo sedenje je lahko dolga mora. Zdravniki so ugotovili, da človekova čutila v pogojih brezkončnega padanja ne bodo pravilno informirala možgane, kar lahko privede človeka do duševnega zloma. Zaradi tega se bodo povsem gluhi ljudje, ki jim je uničen organ ravnotežja, najbolje znašli v vesolju. — Mrak, ki vlada v vesolju, je neznosen za naša čutila. —

Blišč sonca in blišč zvezd je za človeka prav tako neznošen. Razgled bodo torej omogočali filtri. Občutek perspektive v vesolju tudi odpade...

Kaj bo torej z ljudmi, ki naj bi bili poštni uslužbenci v vesolju, oebje reševalnih postaj umetnih satelitov, vesoljski vlačilci, ki bi premikali planete ali kaj drugega? Ti ljudje bi vendar morali biti izpostavljeni precejšnji mori. Zdravniki so ugotovili, da človekova čutila v pogojih brezkončnega padanja ne bodo pravilno informirala možgane, kar lahko privede človeka do duševnega zloma. Zaradi tega se bodo povsem gluhi ljudje, ki jim je uničen organ ravnotežja, najbolje znašli v vesolju. — Mrak, ki vlada v vesolju, je neznosen za naša čutila. —

A vse to so več ali manj dognanja.

VIKTOR ŠIREC

PIONIRJI, ZLASTI MODELARJI SO Z ZANIMANJEM POSLUŠALI PRIPOVEDOVANJE LETAVCEV. NA SLIKI: UCITELJ TEHNIČNEGA POUKA OSNOVNE SOLE »HEROJA BRACICA« IZ TRZICA POSLUŠA S SVOJIMI UCENCI PRIPOVEDOVANJE PILOTA-MEHANIKA POLDETA TRATARJA

Tržaška modna revija V LJUBLJANI

Devetnajstega in dvajsetega maja je gostovala v Ljubljani TRŽASKA MODNA REVija. Človek je ob gledanju prikupnih spomladanskih in poletnih modelov pozabil, da zdaj v curkih dežuje, da je nebo gosto prepreženo s sivimi oblaki in da vreme res ni prav nič pomladno. Pogledajmo, kaj so nam predstavili tržaški modni kreatorji. Blaga za vse modele je izdelala znana tržaška tovarna Bamberg.

Kot smo že videli v modnih revijah in tudi brale, nam je tudi ta modna revija pokazala, da je širše krilo skoraj povsem izpodrinilo ozko. Krila kostimov in oblek so zvončasto rezana ali nagubana. Pogosto so sešiti robovi poudarjeni in se krilo proti spodnjemu robu nekoliko razširi. Krila so daljša kot lani. Letos triumfira plise, pa naj bo obleka za dopoldanske priložnosti ali pozne večerne. Najbolj nujno, da je obleka iz lahke tkanine. Lahko so to rokavi ali hrbtni del obleke. Glede na to je navdušil plisirani plašček, ki je dopolnjeval prav tako plisirano obleko (muslin). Le pri nekaterih poletnih oblekah je pas tesno zategnjen, v glavnem je ohlapno zavezan. Zivotek je pogosto podaljšan. Kroj obleke je lahko povsem vrečast, le ob robu je precej širok volan. Pri svečanih oblekah je ta volanček izvezen in da obleki poseben čar. Na hrbtu so izresi globoki, lahko so okrogli, špicasti ali štirioglati. Pri večernih oblekah je pogosto blago na hrbtu vertikalno drapirano. Resno tu-

Kaj ljubka je bila večerna obleka iz črnega brokata z vitkanim vzorcem, katere bolerero se je končeval z resicami. Pri večernih oblekah prevladuje črna barva ali pa so v temno blago vitkane srebrne ali zlate nitke. Za dnevne obleke pa so priljubljene svetle barve in rožasti vzorci. Prikupni poletni kostimi so bili vsi iz šantunga (lahka in mehka tkanina) pastelnih barv (peščena, roza, svetlo zelena). Dopolnjevale so jih bluze iz organce ali kravatte svile.

Za lahke večerne plesne obleke je priljubljeno blago organca ali pa muslin. Oboje se lahko tudi lepo plisira. Blago je lahko rožasto ali pa gladko v črni barvi. Kaj pa plašči? Model kot »pelegrina« je pri nekaterih gledavcih vzbudil navdušenje, pri drugih zopet začudenje. Pri plaščih je pogost motiv »bolero«. Lahko je tudi pas nekoliko poudarjen ali pa rahlo stisnjen pod prsmi. Priljubljeni so razporci spredaj in ob straneh, pogosti so tudi zavijki. Plašči so iz volne za hladnejše poletne dni, šantunga ali volne — svile za večerne ure.

Se majčkena modna muha: zelo bo prikupna umetna cvetlica na vašem plašču ali obleki.

MOJCA GORJANC

Nekaj kozmetike

Zelja mnogih deklet je, da bi imele dolge, lepe trepalnice. Vendar ne zadostuje, če se samo gledamo v zrcalo, ampak si skušajmo pomagati. Kupite si bomo v drogeriji ricinusovo olje in jih vsak dan skrbno namažete z malo ščetke za trepalnice, ki jo imate verjetno že doma. Če ne, si jo le kupite, saj ni draga in si le- ak čan »krtačite« tre-

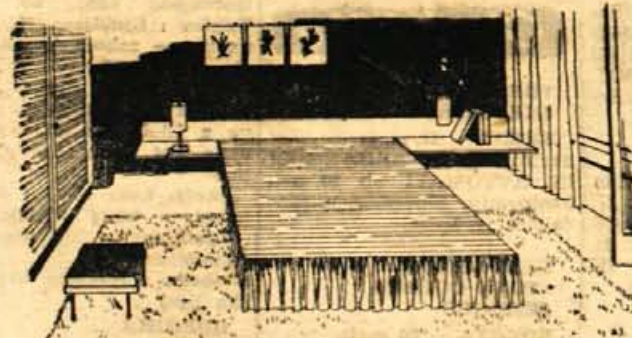
palnice. A če mislite v postelji se brati, si dajte ricinusovo olje šele tedaj, ko boste z branjem prenehale. Olje utegne sicer povzročiti, da vas bodo sčelele oči. Da bodo trepalnice daljše, jih lahko malenkostno pristrižete. Vendar pozor, res desetinko milimetra! Ko boste ugotovile, da rastejo, si jih lahko zopet pristrižete. Gotovo boste imele uspeh, seveda, da bi se podaljšale za pol centimetra, ne smete pričakovati, vendar postale bodo za gotovo močnejše.

Nekatera dekleta se jezijo, ker pri plesu ali pa če pridejo v toplo sobo postanejo zelo rdeča. Res, to ni prijetno. Vendar potolažite se, čez nekaj let, ko bo vaš razvoj končan, bo tudi to izginilo. Izogibajte pa se alkoholnim pijačam in vroči kavi. Jemljete lahko tudi nekaj časa tablete za pomirjenje.

Gube na vratu kaj lahko izdajo, koliko ste že stari. Če se boste sončile, morate še bolj kot ostalo telo namažati vrat. Zelo dobro vam bo dela ta maska: zmešajte 2 žlici skute z limoninim sokom in nekaj kapljicami olivnega olja. To zmes dajte na ruto, ki si jo položite okoli vratu in za eno uro ležite. Nato si vrat umijte in ga namažite s hranljivo kremo.

DVODELNA OBLEKA V SVETLO MODRI BARVI. ... JI DEL JE ZAPET S SREBRNIMI GUMBI, KI POZIVUJO SVETLO OBLEKO. OZEK PAS, KI JE TUDI PRESIT KOT VSA BLUZA, JE NEKAJ CENTIMETROV POD PASOM NARAHLO PRIVEZAN. KRILLO IMA DVE GLOBOKI GUBI. PLASČ JE IZ ISTEGA BLAGA IN JE OBOJE SKUPAJ PRAV ZELO LEP POLETNI KOMPLET

PRAV NOBENA REDKOST NI, DA VIDIMO V SICER MODERNEM STANOVANJU SPALNICE S STARINSKIMI POSTELJAMI IN NOCNIMI OMARICAMI. Z MALO TRUDA BI SE DALO LEPO PREUREDITI. Z MIZARJEVO POMOČJO SE ODSTRANJIO STRANICE POSTELJE IN SE, KOT VIDITE NA SLIKI LEPO PREDELAJO V PREDNJI MODERNEJSI DEL POSTELJE, KI NAM LAHKO SLUŽI TUDI ZA NOČNO OMARICO, KATERO SEDAJ LAHKO POSTAVIMO IZ SOBE VEN. POTEM SI SE OMISLIMO POSTELJNO PREGRINJALO IN DVE LEPI LUČKI IN IMELI BOMO Prikupno spalnico, če pa kupimo se kako lepo, moderno sliko bo naša soba res lepa

Mali nasveti

vodo — posel nam bo potem šel laže od rok.

Neprijeten vonj po ribah odpravimo, če ribe pred pečenjem ali kuhanjem zdrgnemo z limoninim sokom, operemo s kisom ali pa če dodamo vodi, v kateri jih kuhamo, nekaj kapljic mleka.

Odprte ribje in tudi ostale mesne konzerve so lahko varne. Če vsebine takoj ne pretresemo drugam. Če namreč dalj časa stoji v odprti dozi, se lahko razvija strupene snovi.

Zapestne ure varujemo pred nepotrebnimi popravili tudi tako, da jih nikoli ne polagamo na steklene ali marmornate plošče. Velika temperaturna razlika med telesno toploto in temi predmeti namreč utegne drobniemu stroju škoditi. Če že nimamo na voljo lesene podloge, položimo urico na večkrat preganjen žepni robc.

Etikete na kozarcih in konzervah se rade primejo, če mesto, kamor jih nameravamo nalepiti, zdrgnemo s čebulo.

Umazane kravate očistimo tako, da jih večkrat potopimo v bencin. Zatem jih zelo nalahno ožamemo in položimo na čisto nevlaknato krpo. Da ohranijo lepo obliko, je priporočljivo, če v kravate damo primerno porazano lepenko.

Če ribe niso povsem sveže, jih namočimo za pol ure v vodo, ki smo ji dodali eno ali dve žlici hipermagana. Ribe potem dobro operemo v čisti mrzli vodi.

Praden jim ostrigamo luske, jih pomočimo v vrelo

»Nobenemu poklicu ne dajem prednosti«

Intervju z Burtom Lancastrom

Veliki socialni poet Sicilije — Luchino Visconti je začel na Siciliji snemati film »Leopard« po znamenitem romanu Giuseppa Tommasija di Lampeduse. Delo nastaja v produkciji Goffreda Lombarda, ki je bil tudi producent »Rocca«. Glavno vlogo v njem igra ameriški igralec Burt Lancaster, razen njega pa igraata še Claudia Cardinale in Alain Delon. Objavljamo v izviru prvi intervju, ki ga je imel Lancaster po svojem nedavnem prihodu v Italijo.

Kdaj ste zvedeli, da boste igrali v »Leopardu«?

Za načrt, da bi snemal v filmu po romanu »Leopard«.

Kateri italijanski režiserji in igralci so vam najljubši?

Med igralci najbolj cenim Mastroiannija in Anno Magrani, od režiserjev pa De Sico.

Kateri film vam je doslej dal največje zadovoljstvo? Dva filma sta me v veliki meri zadovoljila: eden s stališča celotne produkcije, drugi pa s stališča osebnosti, ki sem jo upodobil. Prvi je bil

sem zvedel nekako pred osmimi meseci, ko je producent Lombardi prišel v Los Angeles, da bi z menoj govoril o tem. Knjigo sem bil že prebral in mi je zelo ugajala, predvsem ker je v takem nasprotju s splošnimi težnjami sodobne literature.

Ali mislite, da vam je uspelo živeti se v osebnosti kneza Saline, ki ga bodo v filmu upodobili?

Težko je reči. Prebral sem tako knjigo kot scenarij in si napravil opombe. Upam, da bom na Siciliji bolje dojel vzdušje, ki ga režiser želi v filmu ustvariti.

Ali ste že kdaj prej snemali v Italiji?

Da, nekako pred desetimi leti sem igral v »Gusarju z zelenega otoka« in imam to v dobrem spominu. Toda v Italiji sem bil že med vojno, ko sem sodeloval v predstavanjih za ameriške čete.

JEAN SEBERG, KI SMO JE BOLJ NAVAJENI S FRIZURO »NA DEŽ« — ENKRAT DRUGACE

»Vrt nasilja«, drugi pa »Od tod do večnosti«.

Ali ste zadovoljni s svojo kariero? Ali se vam je že zgodilo, da ste si želeli igrati v kakšnem filmu, pa so vlogo v zadnjem trenutku dali komu drugemu?

To se mi je zgodilo samo enkrat, in sicer pri filmu »Konjenik iz samotne doline«. Zgodbo je napisal neki moj prijatelj in mi je zelo ugajala. Toda vlogo je dobil Alan Ladd.

Zdaj vam je 49 let in tako ste stopili med »zrele« filmske igralce. Ali vam je zaradi tega kdaj težko?

Edino, zaradi česar bi mi moglo biti ob tem težko, je to, da leta tečejo — in to prehitro. Toda to ima tudi svojo dobro stran, ker se mi namreč zato obeta vrsta novih vlog, kot npr. v »Leopardu«.

Katerega ameriškega igralca najbolj cenite?

Marlona Branda.

Ce ne bi postali igralec, kaj bi želeli biti?

Nobenemu poklicu ne dajem posebne prednosti. Do dvajsetega leta sem bil akrobat, potem pa sem delal kot trgovski pomočnik. — Iz te službe sem odšel na vojno in kot vojak sem začel igrati. Lahko bi rekel, da je bila ravno Italija eden mojih prvih odrov. Ko sem se vrnil v Združene države, so mi ponudili vlogo v nekem filmu — in tako se je začela moja filmska kariera. Ta posel mi zelo ugaja.

Kaj vas v življenju najbolj razvedri?

Glesba, golf in družina. Verjemite mi, imam pet čudovitih otrok.

Ali ste častihlepi?

Da, sem.

Ali ste že kdaj občutili, da vam kdo zavida?

Da; toda bolj pogosto iz občudovanja kot iz prave zavisti. Občudovanje pa rodi tudi posnemanje.

MYLENE DEMONGEOT IN GERARD BARRAY IGRATA GLAVNI VLOGI V DRUGEM DELU NOVE VERZIJE »TREH MUSKETIRJEV«, KI SO JO POSNELI V BARVAH IN TOTAL-SCOPU

Groza skozi očala

V Ameriki bo v kratkem premiera novega »filma groze« z naslovom »Maska«, ki ga zlasti v poslovnih krogih nestrno pričakujejo. Gre namreč za ponoven poskus uveljaviti na področju komercialnega filma tehniko t. i. globinskega ali 3-D filma. Slaba stran te tehnike, s katero smo se srečali pred leti tudi pri nas, je namreč v tem, da so potrebna pri gledanju 3-D filma posebna očala, kar je seveda nepraktično in vzbuja tudi pomisleke glede higiene.

Vendar pa je družba »Warner Bros« sklenila popolnoma poskusiti srečo. Zanimivo je ugotoviti, da je ta družba že ves čas v prvih vrstah med izpopolnjevalci filmske tehnike. Pray tu je nastal leta 1926 prvi poskus zvočnega filma — filmska opera »Don Juan« in nato 1927 prvi zvočni film — slovit »Pevac jazza« z Al Jolsonom. Čez dve leti so tam posneli prvi zvočni barvni film »Nadaljujte predstavo«, leta 1933 pa so v »Kabinetu profesorja Bondija« poskusili še 3-D sistem.

Zdaj ta poskus obnavljajo v nekoliko spremenjeni obliki s filmom »Maska«. Film bo posnet deloma v »normalni«, deloma pa v »globinski« tehniki. Za snemanje prizorov v slednji tehniki uporabljajo posebno kamero, edino svoje vrste, ki so jo konstruirali v Angliji in ki je last angleške države. Pri gledanju prizorov v »globinski« tehniki bodo morali gledalci uporabljati posebna barvna očala. Film pripoveduje zgodbo starinske in groze vzbujajoče maske, ki vsakemu, kdor si jo nadene, prinese strašno, fantastično moro. Vsak igralec, ki si jo nadene — in z njim gledavci skozi očala — vidijo vse »globinsko«. Seveda bodo prizori gledani skozi masko posneti s še posebno grozljivimi trikii.

Družba »Warner Bros« se kajpak zaveda, koliko pri vsaki novosti pomeni reklama, in zato že zdaj pripravlja tudi pot temu filmu. Del te reklame je bilo tudi potovanje Jima Morana, znanega ameriškega svetovnega potnika, TV-zvezdnika in re-

klamnega strokovnjaka, ki je prepotoval dobršen del sveta, da bi zbral najredkejšje, najnenavadnejše in najdragocenejše maske vseh dežel.

D. OGRIZEK

Filmske zanimivosti

● LOČENA ŽENA

Debbie Reynolds, prejšnja žena sedanega moža Liz Taylor-Eddicja Fisherja, jo takole opredelila ločeno ženo: »Ločena žena je žena, ki se je poročila, da ji ne bi bilo treba več delati, in ki sedaj dela, da se ji ne bi bilo treba več poročiti.«

● PRIVLAČNOST V OBLEKI

Mylene Demongeot, včasih playlola — včasih pa črna lasa tekmica (seveda šibkejša) Brigitte Bardot, pa je ob neki priliki dejala (besede so bile najbrž namenjene B. B.): »Sex-appeal je vprašanje duha, zato igram vedno oblečena.«

BINA LOLLOBRIGIDA SE VEDNO V OSPREDJU V FILMSKEM VRTILJAKU

Radovedno me je gledal. Se vedno smehljaje se, z rokami za pasom sem bil videti povsem miroljuben. Znižal sem glas in dejal: »Nikar ne hitite, toda če se obrnete malce na desno, boste videli moža z rdečo srjaco in brado.« Domače sem se režal, kakor da govoriva o njegovi družini ali čem podobnem. Možakar se je za trenutek zazrl vame, potem pa počasi obrnil glavo in zagledal Guyja. Niti pet jardov od naju je stal Guy in se s komolcem naslanjal na isto steno. Na pol naju je gledal in se z roko dotikal samokresa v toku, pa na videz nezainteresirano strmel v množico. Ko ga je možakar pogledal, se je Guy ostro zastrmel izpod obrvi naravnost v njegove oči. Za hip sta strmelata drug v drugega, potem pa se je veliki možakar spet obrnil k meni in rahlo namrščil. »Prav? In kaj je z njim?«

Se bolj sem se zarežal. »Pazljivo me poslušajte,« sem se naslonil na steno z rokama ob pasu na hrbtu. Usta sem skoraj povsem pritaknil k njegovemu ušesu in tiho spregovoril: »Tale mož je moj partner. Morda ste opazili, da se z roko dotika samokresa.« Govoril sem počasi in s poudarkom. »Imeniten strelec je, pravcar izvedenec za samokrese. Če se le za trenutek nepremišljeno zganete, vas bo naslednjo minuto ustrelil v hrbet.« Postal sem in ga smeje pogledal, tako da je imel dovolj časa za premislek. Zatem sem dejal: »Ste slišali? Ste razumeli, kaj sem dejal?«

»Slišim,« je dejal z brezizraznim obrazom.

»Torej poslušajte. Ne glejte v strop; če boste poskušali, prejmete kroglo, verjemite! Ne šalim se. Nikar ne poskušajte koga opozoriti, ali pa dobite kroglo v hrbtenico. In zdaj — takoj se pričnite smejati, gospod. Glejte vame in smejte se, pri bogul! Tole je prijateljski razgovor in tako se mora zdeti komurkoli, ki naju opazuje.« Strmel je vame in tiho sem nadaljeval: »Smejte se!« Prostrašen sem bil nad zlobo v svojem glasu. Bal sem se in vse se mi je pričelo gusiti.

Počasi in prisiljeno se je zasmeljal in nadaljeval sem: »Se bolje! Povem vam, vi pasji sin, mrtev boste, če...«

Zasmeljal se je. Oči je imel brezizrazne, vendar je bilo nekje v njih čutiti, kako oprezajo, brez strahu, vendar pozorno. Toda njegov smeh je olajšal zadevo.

»Prva stvar,« sem dejal, spet naslonjen na zid in upognil palec na odprto dlan. »Prva stvar, ki jo vam imam povedati, je ta: odslej dalje ne smete z nikomer spregovoriti niti besedice ali kogarkoli poklicati po imenu. Prav nikogar. Če vas kdo nagovori, mu odgovorite, vendar ga ne smete poklicati z njegovim imenom.« Mimo je plavala neskončna množica ljudi, nekateri so se ozrli na naju, vendar se nisva nikomu zdela sumljiva.

»Čemu ne?«

»Zato, ker — smejte se, gospod — ker ne poznam njihovih imen. To je vse. Nekomu rečete Jim, ime pa mu je George, ali dekletu Doris, ko je v resnici Mary, to bi bilo lahko dogovorjeno znamenje, s katerim se sporazumevate. Me razumete?«

»Da, čemu ne?« Njegov glas je postal namerno hladen in prezirljiv. To me je dražilo.

Zasmeljal sem se mu, zataknil eno roko za pas, z drugo pa čakal, če bo poskušal kaj storiti. »Kar igrajte junaka,« sem dejal, »pa bo po vas. Dečko za vašim hrbtom vas bo ustrelil. Povem vam, gospod, da se običajno ne igra in ne obotavlja, če je potrebno streljati. To je njegov kruh. Kar se mene tiče,« sem skomignil z rameni, »najraje ne bi streljal, tega se izogibam. Toda tale dečko je nevaren, jaz pa sem njegov partner. Strašno rad strelja. Resno mislim, gospod.«

»Prav, prav! In kaj hočete od mene?«

»Ne mnogo. Zapeljati morate voziček naravnost skozi hodnik do igralne mize onstran dvigala v naslednji dvorani — nikar ne glejte okoli, gospod!« Pogledal me je in dejal sem: »Nasmejte se mi prav prijateljsko in recite, Vesel sem, da te spet vidim, Charley!«

»Vesel sem, da te spet vidim, Charley.«

»Zapeljite vaš voziček naravnost okrog mize k dekletu, ki vodi igro. Z vami pojdem. Dekletu boste rekli tole, pazite na vsako besedo: »Popazi na tole stvar, šef me želi videti!«. Le to morate povedati, potem pa odidite, še preden vam bo utegnila kaj odgovoriti.«

Možakar v beli srjaci je skomignil z rameni. »To se ji bo zdelo smešno.« »Zdelo se ji bo smešno, vendar pa vam bo ustregla, ker jo boste pač poprosili. Zapičnite si: ne kličite jo po imenu!« Smehljaj sem se in si popravil klobuk. Guy je na to znamenje stopil stran od zidu.

Hodil je preudarno in mrščil obraz, bil je videti kakor stotine drugih turistov, ki so za konec tedna ob rodu obiskali Haroldov klub. Nemarno je stopil med množico, ki se je valila proti hodniku. Ves čas sem ga gledal, velikan, ki je zrl vame, pa ga ni mogel videti.

Počakal sem približno za trenutek. Če nas je kdo opazoval, ni videl, da nama Guy sledi, saj je odšel pred nami. »Tako, gremo!« sem dejal. »Zapeljite tale voziček k mizi in rad bi videl, ko bi se med potjo obrnili k meni, zasmeljali in kaj dejali. Tik za vašim hrbtom bova.«

Odšla sva. Velikan je rinil svoj voziček, jaz pa sem stopal tik za njegovim komolcem z rokami za pasom na hrbtu. Prijazno sem gledal in se smehljaj. Napravila sva korak ali dva, ko se je mož v beli srjaci obrnil in smehljaje se spregovoril. Dejal je: »Znoreli ste, mladi dečko. Ustrelili vas bodo.« V odgovor sem se mu nasmehnil. Medtem ko sva stopala proti dvigalu in igralni mizi, ki je stala tik za njim, je skoraj tik ob nama hodil Guy. Videti je bilo, kakor da naju sploh ne gleda. Opazoval sem velikega možakarja in vedel, da je opazil Guyja s kotičkom očesa.

Zapeljal je svoj voziček v naslednjo dvorano, okrog dvigala in k dekletu v bluzi z resicami pri igralni mizi. Od dvorane, kjer smo bili, nas je delilo dvigalo. Mešalo je karte s poklicno spretnostjo, pogledalo velikana ter pričelo deliti, ne da bi ga prenehalo gledati. Čakalo je, kaj bo dejal. »Opazi na tole stvar,« je dejal dekletu. »Če me želi videti,« Puzrilo je oči,

dvignilo obrvi in ga radovedno pogledalo. Toda možakar se je naglo obrnil in dekle se je spet obrnilo h kartam, lahko skomignilo z rameni, ne da bi prenehalo deliti karte.

Vračala sva se proti veliki dvorani, iz katere sva pravkar prišla. Sklonil sem se k njegovemu ušesu: »Naravnost k vhodu, ki vodi v Douglasov drevored. Smejte se! Smejte se! Ne glejte na strop! In nikar se ne poskušajte obrniti k najinemu prijatelju, ki gre za nama!«

»Čemu ne odidete proč, ko imate priložnost, srčece? Obljubim vam, da bom vse skupaj pozabil,« je dejal.

»Rad bi vas spet videl,« sem dejal dokaj glasno. »Mislim, da se me ne boste zapomnili.«

Ti trenutki — prav tedaj — so bili najnevarnejši, vse je bilo na kocki. Prav o njih smo največkrat razpravljali, ko smo pripravljali naš načrt. Guy nama ni več sledil. Šel je za nama le do igralne mize, potem pa stopil do glavnega vhoda in si popravil klobuk — pa odšel na Virginjsko ulico. Pol hišnega bloka dalje bi Jerry moral pognati motor in zapeljati v Virginjsko ulico.

Tako sem bil sam. Nismo računali, da bi lahko šli skozi Haroldov klub neopaženi in tako smo se odločili, da bomo pač hodili, kakor nama je tudi uspelo: najin možakar z bradatim človekom ob strani in podobnim za hrbtom. Toda zdaj sva bila sama in kdorkoli bi naju opazoval, bi videl, kako prosto maham z rokama — očitno neoborožen — pa se razgovarjam in smejem. To se res nikomur ni moglo zdeti nenavadno in sumljivo.

Morali smo hazardirati — jaz sem pravkar postavil vse na kocko — da bo možakar storil vse, kar sem mu velel in da mu ne bo ljubo tvegati, da bi mu v hrbet priletela krogla, če bi obrnil glavo.

Stopala sva prek dvorane. Med potjo sem se nasmehnil in dejal: »Prijetno je, da vas spet vidim. Nisem bil prepričan, da se me še spominjate.« Vedel sem, da bi me lahko zagrabil in raztrgal na dvoje, preden bi utegnil premakniti nogo — kdarkoli bi hotel, ko bi se le obrnil in videl, da Guyja ni bilo več. Strašno sem se bal, v želodcu me je obhajala slabost.

Toda lastna bojazen mi je pomagala. Kadar se bojim, se mi zeha. Baje se mnogim ljudem godi podobno. Nekoč sem bral, da človeškemu telesu zmanjka kisika, ko se pripravlja na spopad ali prestraši. Tako sem večkrat zazelal in medtem sva šla preko velike dvorane proti stranskemu izhodu v drevored. Glasno sem zehal. Ko se mi je prvič zazelalo, me je velikan začudeno pogledal. Zanj pa za kogarkoli, ki naju je morda opazoval, sem verjetno pomenil pravo utelešenje ravnodušnosti.

Nihče naju ni ustavil. Skupaj sva prišla do dvojnih vrat pri stranskem vhodu v Douglasov drevored. Velikan se ves čas ni obrnil, smehljaj se je, vendar pa sem videl, da je bled. Popolnoma ali vsaj deloma je bil najbrž prepričan, da bi mu, ko ne bi poslušal, pognali kroglo v hrbet sredi prenapoljenega kazina. Vendar ni hotel tvegati življenja za majhno možnost, da morda ne bi streljali.

Z eno roko sem odprl vrata, jih prijazno pridržal in ga smehljaje pustil, da je prvi stopil skozi vrata. Vhod v Douglasov drevored so od vseh treh, ki vodijo v Haroldov klub, najmanj uporabljali. Bil je zadnji v smeri od glavne ulice in večina ljudi vstopi v Haroldov klub že skozi prva vrata. To sem opazil že prejšnje leto in na to smo tudi računali. Res so ga malo uporabljali.

Ta vrata prav tako niso vodila neposredno na ulico, kakor ostala ob Virginjski ulici ali obeh drevoredih. Odpirala so se v majhno preddverje, tlakovano z linolejem. Treba je skozi to preddverje, mimo dveh telefonskih celic v kotu in skozi zadnja vrata, ki vodijo šele neposredno na pločnik v drevoredu.

Pridržal sem vrata velikanu in se dušil od strahu. Po načrtu bi morala Guy in Brick čakati v preddverju. Guy mi je že pred odhodom iz dvorane dal znamenje. Jerry za volanom bi moral čakati za vogalom v Lincolnovem drevoredu. Toda če Bricka in Guya ne bi bilo tam in bi se kaj primerilo, ne bi vedel, kaj naj storim, razen, da bi poskušal tresniti možakarja, planiti skozi zunanja vrata v Douglasov drevored in teči kakor tisoč vragov kdo ve kam. Naš načrt je bil preračunan na uspeh, ne pa poraz.

XVI.

Stopil je skozi vrata in jaz tik za njim, tako da sem mu skoraj hodil po petah. Vrata so se zaloputnila za nama in znašla sva se pred Brickom, ki je naglo zgrabil možakarjevo roko in ga porinil k steni tik pred telefonsko celico. Na steklu sem pri obeh telefonskih celicah zagledal napisa, ki smo ju že prej pripravili: »Telefon je pokvarjen!« Tiščal je z levo roko možaka k steni, v desnici pa je držal majhen bokser. »Lepo se obnašaj,« je dejal preteče, »ali pa te bom lopnil.« Surovo se je zasmeljal. Zatem je naglo pristavil: »Poslušaj! Tule skozi hodijo ves čas ljudje — noter in ven. Ko bodo šli mimo, se smej, preklet bodil Smej, pogovarjaj se in delaj srečen videz.« Pokimal je Guyju: »Daj mu cigareto, Edy.« Guy je molče ponudil velikanu pripravljeno cigareto. »Naslani se na steno,« je dejal Brick. »Udobno se nasloni. Vselej, ko bo kdo šel mimo, reci: Lepo je, da se spet vidimo.« Potem pa potegni cigareto.

Zatem se je Brick sklonil tik k velikanu ter se zastrmel v njegove oči. »Če boš poklical na pomoč,« je počasi dejal, »bomo zbežali. Ti pa boš svojemu delodajalcu rešil nekaj denarja, tako, da bo še bolj bogat. Toda preden bomo zbežali,« je počasi odprl svojo pest in znova pokazal bokser, »boš skupil svoje. Po glavi. Tresnil te bom po možganih z vso močjo.« Brick se je zasmeljal in skomignil z rameni. »Morda ne boš mrtev, tega ne vem.« Z levo roko je pokazal na mišice svoje desnice. »Krepko znam udariti, gospod, in prav lahko bi končali kot mrtev junak s kakšno koščico v možganih. Sva se dogovorila, Jakec? Si razumel?«

Naši košarkarji so nas prijetno presenetili

Ljubitelji košarke že več tednov mrzlično razpravljajo, kdo bo zmagovavec težkega dvoboja med Olimpijo in Realom. Igravec enega najboljših klubov Evrope — »Real« — iz Madrida so pripeli v Ljubljano že štiri dni pred prvo tekmo, da bi trenirali na igrišču v ljubljanskem Tivoliju. Niso namreč navajeni igrišča na prostem, prav tako pa tudi ne usnje-ne žoge.

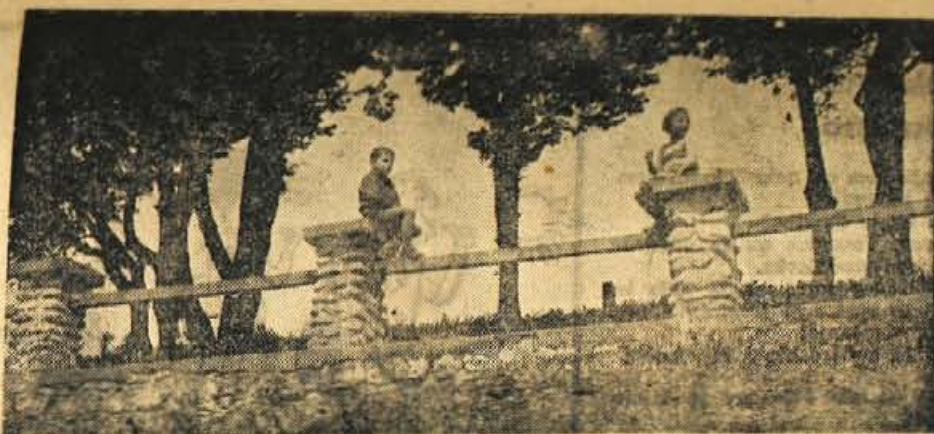
Ko so gledavel videli odlično igranje črnca Higtowerja in Američana Morrisona, so resno podvomili v zmago Olimpije.

Pred prvo tekmo preteklo soboto zvečer se je na igrišču v Tivoliju zbralo okrog 8000 gledavcev in ti so bili priča najboljši košarkarski tekmi, ki je bila doslej odigrana v Jugoslaviji. Naši igralci so pokazali vso svojo spretnost in tehniko, tako da jim niti odlični gostje niso mogli do živga. Čeprav je bil črni Higtower največja nevarnost za naše igralce, ga je član Olimpije Dermestia popolnoma onemogočil.

Najboljši igralec na tekmi pa je bil prav gotovo naš Ivo Daneu, ki je s svojo

igro presenetil tako igralce kot trenerja Real. Čeprav so ti prišli v Ljubljano trdno prepričani v svojo zmago, so se krepko zmotili. Posebno pa jim ni šlo v račun, da so jim OLIMPIJCI natreli v koš kar 103 točk, to se jim namreč doslej še ni pripetilo. Razen tega pa je tudi razlika kar lepa — 14 košev; končni rezultat je bil namreč 105:91.

Kljub tej res lepi zmagi pa naše igralce čaka še huda preizkušnja, in sicer danes zvečer v Madridu, kjer se bodo zopet pomerili z moštvom Real. Tokrat bo njihova naloga težja. Če bodo naši igralci še tokrat zmagovavci, pridejo potem v finale — s tem imajo tudi možnost osvojiti naslov pokalnega evropskega prvaka. Vse je torej odvisno od tekme v Madridu. Upamo, da bodo tudi tam dobili tekmo in s tem le še bolj potrdili sloves enega najboljših košarkarskih moštev v Evropi, kar jim mnogi strokovnjaki že priznavajo. Vsi pa soglašajo v tem, da tako odličnega igralca in popolnega košarkarja, kot je naš Ivo Daneu, že dolgo niso imeli priložnost videti.

VSAK NA SVOJEM KAMNU

Naš kraj

Naš kraj je zelo lep. Leži sedaj hodili v medvoško topod hribom, ki se imenuje varno, bo pot do dela mnogo Hom. Skozi naš kraj vodi ce- kraja. Tudi kulturni dom bo- sta, na kateri je vedno dovolj do letos pričeli graditi. Ko prometa. Zraven Homa se ba dograjen, bomo lahko več- razprostita malo manjši hrib- krat gledali igre in razne dru- Planina, na katerem je bil ge predstave. Skozi naš kraj gre spomladi in poleti mnogo sloves enega najboljših ko- izletnikov, ki gredo na Ovol- šarkarskih moštev v Evropi, da je bil tam nekdanj grad. nik ali pa v Ločnico. Pod Med vojno so se tudi pri nas našo vasjo teče reka Sora, ki borili partizani za osvobodit- jo poleti obišče mnogo kopal- tev. V našem kraju bo kmalu cev.

Čeprav smo oddaljeni od vseh važnih središč, je naš kraj kljub temu lep in pri- delavcem in delavkam, ki so vlačem. — Lojzka Kušar

ALI VESTE,
KAJ TO POMENI...

EPIGRAM

Epigrami so pesmi napisane ali pa duhovite in zbadljive kratke pesmice. Pri nas je pisal epigrame že Prešeren.

TUNDRA

Beseda je ruskega izvora in pomeni veliko, neizmerno ravnan v Sibiriji. Tam ne najdemo niti kakršnih dreves niti grmičevja. Večji del je trava in pa mah.

BARITON

Ta beseda pomeni visok basovni glas, ki ga imajo možaki. Moškemu s takim glasom pravimo baritonist.

PIONIR

Pionir ne pomeni samo učenca naše osemletke, pač pa je to tudi prvi naseljencec na neobdelani zemlji ali prvi naseljene v neki državi.

Ugankarski kotichek za mlade bravece je naletel na ugoden sprejem. Na slikah, ki jih objavljamo boste med tremi podpismi izbrali pravnega. Rešitve nam pošljite najkasneje do 30. maja na naslov uredništva z oznako — nagradna uganka. Izžrebano pravilno rešitev bomo nagradili s knjižno nagrado. V zadnji številki je žreb namenil nagrado Tatjanci Koprivnik iz Kranja. Nagrado mu bomo poslali po pošti. Pravilne rešitve iz prejšnje številke: astronaut, ve lesejem v Solunu, Abraham Lincoln, Mihail Talj.

1. ... v Portorožu
2. Hotel Toplice na Bledu
3. Vila Rožnik v Ljubljani

1. Narodni heroj Jože Gregorčič
2. Violinist Igor Ozim
3. Pesnik Srečko Kosovel

1. Bruno Giordano
2. Rene Descartes
3. Valentin Vodnik

1. ... iz filma »Zbogom orožje«
2. Prizor iz filma »Bele senice«
3. Prizor iz filma »Kam s truplom«

Domača anekdota Dvoumno

Zadnjič sem pri nekem kranjskem klošku povprašal:

»Ali imate Pavliho?«

»Seveda imamo,« mi je odgovorila mlada prodajavka.

Moja radovednost me je silila še naprej in spet sem ji postavil naslednje vprašanje:

»Ali je v horoskopu kaj zanimivega?«

»Kaj pa ste vi?« me je hitela vprašati.
»Devica,« sem ji odgovoril.
»O, a vi tudi,« je zaključilo mlado deklo. Odrinil sem »tri kovače« in kupil Pavliho. Lahko si mislite, kdo je zardel.

VRTNAR

To rožo vedno pozabim zaliti.

Brez besed ...

PO PREPOVEDI

— Veš dragi, tvoja zakonska podoba je prišla ob nepravem času.

SLIKA TRGOVCA

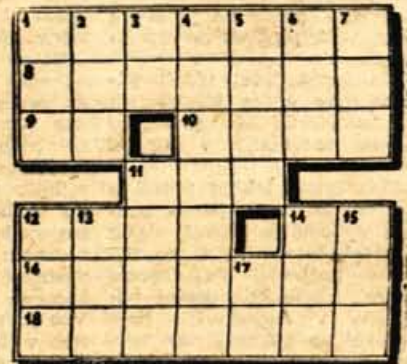

POSLUH

»Ali si že slišal kaj takšnega? zdaj trdi, da soba ni akustična.«

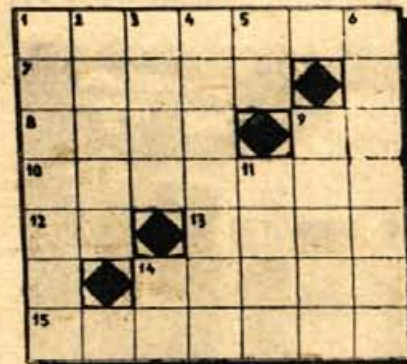
Križanka št. 27

Vodoravno: 1. delavska pivnica, 3. skupek dveh ali več strojev, 9. pritrdilnica, 10. slovenska reka, 11. cela, 12. obljuba, 14. kvartaški izraz, 16. prehodno ozemlje, 18. okrasna rastlina v sobi.

Navpično: 1. velika posoda, 2. turški plemenitaš, 3. srbohrvatska kraljica za ljudsko republiko, 4. tkanina, 5. odrska uprizoritev, 6. poudarjena nikalnica, 7. oče, 11. zaupanje, verovanje, 12. ruska reka, 13. iglasto drevo, 14. skupina žuželk, 15. obdobje, 17. soglasnik in samoglasnik.

Križanka št. 28

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1. 1. listnato drevo, 7., 2. trdnost, 8., 3. prepir, nesoglasje, 9., 14. enaka soglasnika, 10., 4. mučenje, 12., 5. ploščinska mera, 13., 11. konjenik s sulico, 14., 9. gorenjska prestolnica, 15., 6. vekanje.

RESITEV KRIZANKE ST. 25

Vodoravno: 1. valuta, 7. anemija, 9. bes, 10. rad, 11. at, 12. raja, 13. Menam, 14. otava, 16. mina, 17. ja, 19. Ind, 20. Lah, 21. štafeta, 23. Ate-nec.

RESITEV KRIZANKE ST. 26

Vodoravno: 1. krasota, 7. renta, 8. Ante, 9. me, 10. stearin, 12. oa, 13. rani, 14. minija, 15. avgnija.

Vasi, kjer je naključje zamesilo našo zgodbo, pa res ne bom obehal na veliki zvon, zakaj ni gršega, kot za nekom kazati s prstom.

Ni velika ta vas in ne premajhna. Ravno pravinja je, da so si vaščani lahko marsikaj omislili. Vse dobrine pa neviččnosti današnjega časa so se vsiljivo pa vendar bolj po naključju kot hote zagostile med kmečke domove. Le še za ga-

Tudi ostalim gasivcem — prostovoljcem so srca strumno in požrtvovalno udarjala, ko so se v naglici spotikali proti gasivskemu domu. Ko bi imela vas vsaj boljše razsvetljav. In da je bila tema še bujša, se je mesec prav takrat skrivil za razcefran oblaček.

Prvi gasivci so srečno dosegli gasivski dom in si nadeli svetle čelade. Potlej se je zamotalo. Kar niso se znašli v mrzlični naglici.

konjska zagledala, kako so se iz teme trgale strahotne sence z lesketajočimi se čeladami, in voz, ki so ga strahovi potiskali pred seboj, je od strahy pobesnela. Žival je ritnila desno pa levo, izpulila gasivcu iz rok povodec in jo ubrala v noč.

»Preklete nerode,« se je nekdo drl na gasivce. »Preden se bomo pripravili, bo bajta do tal pogorela. Brž brizgalno na voz. Sami

Vi ste pa od daleč

sivski dom je ostalo nekaj sežnjeve prostora. No, tudi smole ne smem pozabiti. Cesar koli se vaščani lotijo — brez »smole« ne gre. In »smola« se je tistikrat držala tudi požrtvovalnih gasivcev.

Ondan je bilo, ko se je lunin krajec začel napihovati v kroglo. Na vsem lepem je plat zvona ujedljivo udarila v nočni mir.

Gorit! Na pomoč!

Vaščane je dvignilo iz sladkega spanca. Tipajoč so se spotikali k oknom in zijali v noč. V temo, obisijano z medlo mesečino, so odmevali posamezni klici: Na pomoč! Gorit!

»Kje gorit!« so vaščani vpraševali drug drugega in pogledovali na vse štiri vetrove. Niso se mogli zediniti, kje gorit. Vsak je zamahoval po svoje.

»Ni važno, kje gorit,« je menil gasivec Krtina, ki si je spotoma oblačil blače. »Važno je to, da gorit! In že je utonil v temi,

Celade so bojevito zvenketale, ko so med vroči treskali skupaj z glavami. Naposled so le znosili na prsto cevi pa brizgalno in drugo orodje.

Nek. je zavpil: »Pripeljite voz!«

»Kje pa je voz?«

»Pod kozolcem ...«

»Pod čigavim kozolcem?«

Kdo bi vedel, ko pa je v bližini gasivskega doma vse polno kozolcev. In vsakdo je trdil, da je videl voz pod drugim kozolcem. Smola ra tak! C sivi so požrtvovalno odtipali v temo. Za vsako ceno morajo najti voz. Brizgalne in ostale ropotije pa res ne bodo prenašali v rokah.

Minute so bežale in kraja, kjer je gorelo, ni bilo več težko ugotoviti. Soj požara je razsvetljeval zapadno stran neba.

Končno so le našli voz. Tudi koni — še vsega dremotnega od nočnega počitka, so privlečli iz bleva. Ko na je mrcina

domo rinili.

Kot bi mignil, je bilo opravljeno. Kolesa voza so poskočila na kotanjasti cesti, zraven pa so biteli mrki možje v svetlih čeladah. Enkrat ali dvakrat bi v naglici skoraj zapeljali s ceste. Vse je šlo po sreči, le gasivcu Krtini je zapeljalo kolo čez palec desne noge.

Prej ko v desetih minutah so prispeli na cilj. Korak jim je zastal, ko so ugledali pred seboj neznan gasivce. Pa tudi gorelo ni več. Videti je bilo, da so tuji tožar pogasili in da se odpravljajo. Iz mesta so »ribiteli.

Naša četica je obstala lučaj daleč od tujece. Tudi ti so opazili tovariše, ki so se poklapano gnetli okrog voza z brizgalno.

»Hej, tovariši!« je zaklical gasivce iz mesta zamudnikom. »Vi ste pa gotovo od daleč, da ste prišli tako pozno.«

SAŠA ŠKUFC!